

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Tdo/57/2017
Identifikačné číslo spisu: 6916010484
Dátum vydania rozhodnutia: 09.11.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Szabo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:6916010484.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Szaba a sudcov JUDr. Petra Hatalu a JUDr. Juraja Klimenta v trestnej veci obvineného F. R. pre zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák., prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 9. novembra 2017 v Bratislave dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 8. februára 2017 sp. zn. 4To/6/2017, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Trestného poriadku dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky sa o d
m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Rimavská Sobota z 1. decembra 2016 sp. zn. 4T 91/2016 bol obvinený F. R. uznaný za vinného zo zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. na skutkovom základe, že

v presne nezistenej dobe v nočných hodinách od 20.04.2016 do 17.05.2016 v obci Z., okres Y. W., v izbe rodinného domu č. XXX, najmenej v troch prípadoch si oblečený ľahol do postele vedľa maloletej Ž.M., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Z. XXX, okres Y. W., žiačky V. ročníka ZŠ -Alapiskola Z., kde ju začal bozkávať na ústa, počas čoho mu mal. Ž.M. uviedla, aby ju nechal, lebo to povie svojej mame a starému otcovi, rukou ju začal obchytkávať po celom tele aj v intímnych partiách, následne jej siahol rukou do nohavičiek a jeden prst vopchal do jej vagíny, kde ju takto po presne nezistenú dobu prstom zneužíval, kde podľa lekárskej správy MUDr. Jany Štempelovej zo dňa 19.05.2016 mala maloletá hymen narušený, priechodný voľne pre prst so záverom vyšetrenia, že maloletá bola sexuálne zneužitá prstom, pričom nález nevytlúčil pohlavný styk.

Okresný súd obvinenému za to uložil podľa § 201 ods. 2 Tr. zák. s prihliadnutím na § 38 ods. 2, § 36 písm. l/ , § 37 písm. m/, § 42 ods. 1 Tr. zák. súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 6 (šesť) rokov, na výkon ktorého bol podľa § 48 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zák. zaradený do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Podľa § 42 ods. 2 Tr. zák. súd zrušil výrok o treste odňatia slobody, ktorý bol obvinenému uložený trestným rozkazom Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. 2 T 110/2016 zo dňa 29.07.2016, právoplatným dňa 21.09.2016, pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b/, c/ Tr. zák. v súvislosti s ustanovením § 138 písm. j/ Tr. zák. a súčasne zrušil aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Proti tomuto rozsudku ihneď po jeho vyhlásení podala odvolanie v neprospech obvineného prokurátorka do výroku o vine i uloženému trestu. Včas podané odvolanie odôvodnila osobitným podaním z 3. januára 2017 (č.l. 228-229). V dôvodoch namietala, že vykonaným dokazovaním na hlavnom pojednávaní bola vina obvineného preukázaná vo všetkých bodoch obžaloby. Nesúhlasí s právnou kvalifikáciou, pretože vina obvineného bola jednoznačne preukázaná výpoveďou maloletej poškodenej z prípravného konania, ktorá je zaznamenaná aj na CD nosiči. Podľa prokurátorky obvinený svojím konaním naplnil všetky znaky skutkovej podstaty zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a/, c/, § 127 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. a zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. v súvislosti s ustanovením § 139 ods. 1 písm. a/, c/, § 127 ods. 1, ods. 4 Tr. zák., ako bolo jeho konanie právne posúdené v obžalobe. Rozhodnutie súdu považovala za nezákonné, preto navrhla napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie.

K odvolaniu prokurátora sa vyjadrila i obhajkyňa obvineného podaním došlým na súd prvého stupňa 16. januára 2017 (č.l. 233-234). Podľa nej vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, že by obvinený násillím alebo hrozbou násillia donútil maloletú k sexuálnym praktikám, ani vyhrážanie sa maloletej. Rozhodnutie súdu považuje za správne i zákonné, preto navrhla odvolanie prokurátora ako nedôvodné zamietnuť.

Na podklade včas podaného odvolania vo veci rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici na verejnom zasadnutí uznesením z 8. februára 2017 sp. zn. 4To/6/2017, ktorým podľa § 319 Tr. por. odvolanie okresného prokurátora zamietol.

Rozsudok súdu prvého stupňa nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňom 8. februára 2017, kedy vo veci rozhodol krajský súd, pričom obvinený uložený trest od uvedeného dňa vykonáva, t.č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Košice-Šaca.

Odpis druhostupňového rozhodnutia obvinený prevzal 27. februára 2017, jeho obhajkyňa 23. februára 2017 a prokurátor 24. februára 2017 (č.l. 239 p.v.).

Okresný súd Rimavská Sobota 26. septembra 2017 predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky (č.l. 252 - 257), ktoré podal proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 8. februára 2017 sp. zn. 4To/6/2017. Dovolanie bolo podané na súde prvého stupňa 26. júla 2017 z dôvodov § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por., pretože obvinenému bol uložený trest mimo zákonom ustanovenú trestnú sadzbu. Podľa prokurátora krajský súd porušil zákon v prospech obvineného, keď odvolanie prokurátora zamietol podľa § 319 Tr. por. s odôvodnením, že napadnutý prvostupňový rozsudok zodpovedá zákonu aj vo výroku o treste napriek tomu, že pri ukladaní trestu bolo použité ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák., hoci pre taký postup neexistoval žiadny zákonný dôvod.

V dôsledku toho bol obvinenému uložený trest pod zákonom ustanovenú trestnú sadzbu, čím je naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. Namietal, že súde aplikovali ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. svojvoľne a bez racionálneho odôvodnenia, čím došlo k závažnému porušeniu Trestného zákona v prospech obvineného. V závere svojho dovolania navrhol, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že napadnutým uznesením krajského súdu bol porušený zákon v ustanoveniach § 319 Tr. por. a § 39 ods. 1 Tr. zák. v prospech obvineného. Napadnuté uznesenie navrhol podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušiť a vec vrátiť podľa § 388 ods. 1 Tr. por. krajskému súdu, aby

vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Zároveň navrhol podľa § 380 ods. 2 Tr. por. rozhodnúť o väzbe obvineného.

Predseda senátu súdu prvého stupňa v súlade s ustanovením § 376 Tr. por. doručil rovnopis dovolania ostatným stranám trestného konania, ktoré by mohli byť rozhodnutím o dovolaní priamo dotknuté, s upozornením, že sa môžu k dovolaniu v lehote, ktorú im určil vyjadriť. Obvinený F. R. ani jeho súdom ustanovený obhajca uvedenú možnosť nevyužili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky v neprospech obvineného, skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. a/ Tr. por.), v zákonnej šesťmesačnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.), a že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.). Zároveň však zistil, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por. (§ 382 písm. c/ Tr. por.)

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež dovolací súd) úvodom pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštanca a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Dovolací súd nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy. Naopak z ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. *expresis verbis* vyplýva, že dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Platí tiež, že dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné (§ 371 ods. 7 Tr. por.)

Generálny prokurátor v dovolaní uplatnil dôvod dovolania uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa.

Uložením trestu mimo zákonnej trestnej sadzby sa rozumie uloženie takej výmery trestu, ktorá nespadá do rozsahu trestnej sadzby stanovenej Trestným zákonom za trestný čin, zo spáchania ktorého bol obvinený uznaný za vinného. V tomto prípade nesprávny postup pri určovaní výmery trestu spočíva buď v prekročení jeho maximálnej výmery alebo nedodržaní jeho dolnej hranice, pokiaľ je táto stanovená. Uvedené sa však týka len tých druhov trestov, pri ktorých je trestná sadzba stanovená zákonom, predovšetkým pôjde o trest odňatia slobody, trest domáceho väzenia, trest povinnej práce, trest zákazu činnosti a iné.

Druhom trestu, ktorý Trestný zákon nepripúšťa, sa rozumejú prípady, kedy súd obvinenému uložil niektorý z druhov trestov, napriek tomu, že neboli splnené zákonné podmienky na jeho uloženie. O taký prípad sa v prerokúvanom prípade nejedná.

Generálny prokurátor v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu argumentoval, že súdy pri ukladaní trestu odňatia slobody použili zmierňovacie ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák., hoci k tomu neboli splnené zákonné podmienky, v dôsledku čoho bol obvinenému uložený trest odňatia slobody pod dolnú hranicu

zákonom stanovenej trestnej sadzby.

Ako z predloženého spisového materiálu vyplýva, obvinený F. R. bol vyššie uvedeným rozsudkom okresného súdu, ktorý bol napokon odobrený dovolaním napadnutým uznesením, uznaný za vinného zo zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák., za spáchanie ktorého zákonodarca stanovil v odseku 2 trest odňatia slobody na 7 až 12 rokov.

Z obsahu zápisnice o hlavnom pojednávaní na č.l. 217 vyplýva, že obvinenému bol uložený súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 6 rokov podľa § 201 ods. 2 Tr. zák. s prihliadnutím na § 38 ods. 2, § 36 písm. l/, § 37 písm. m/, § 42 ods. 1 Tr. zák., teda súd prvého stupňa žiadne zmierňovacie ustanovenie nepoužil. Výrok tohto znenia je uvedený aj v zápisnici o hlasovaní (č.l. 218), ktorú skutočnosť zistil predseda dovolacieho senátu v súlade s ustanovením § 61 ods. 3 Tr. por.

Zmierňovacie ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. sa uvádza až v písomnom vyhotovení rozsudku na č.l. 219-226, a to vo výroku o treste, podľa ktorého bol obvinený odsúdený na súhrnný trest odňatia slobody podľa § 201 ods. 2 Tr. zák. za použitia § 36 písm. l/, § 37 písm. m/, § 38 ods. 2, § 39 ods. 1, § 42 ods. 1 Tr. zák. vo výmere 6 rokov.

V tejto súvislosti dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že mimo protokolácie spôsobu vyhlásenia rozsudku uvedenej v zápisnici o hlavnom pojednávaní nebolo možné overiť rozsah jeho vyhlásenia z prípadného zvukového záznamu o priebehu hlavného pojednávania, pretože predseda senátu rozhodol v úvode hlavného pojednávania podľa § 58 ods. 3 Tr. por., že o hlavnom pojednávaní sa vyhotoví zápisnica diktovaním predsedu senátu. Vzhľadom k tomu dovolací súd pristúpil k aplikácii ustanovenia § 61 ods. 3 Tr. por. Podľa druhej vety citovaného ustanovenia môže zalepenú zápisnicu o hlasovaní otvoriť len predseda senátu nadriadeného súdu pri rozhodovaní o opravnom prostriedku a predseda senátu najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní, ako aj sudca poverený vyhotovením rozsudku; po nazretí ju opäť zalepiť a otvorenie potvrdí svojím podpisom.

Rozlepením a prečítaním zápisnice o hlasovaní z 1. decembra 2016 dovolací súd zistil, že ani v nej nie je vo výroku o treste uvedené zmierňovacie ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. a protokolácia rozsahu vyhláseného rozsudku je identická ako v zápisnici o hlavnom pojednávaní.

Z ustanovenia § 172 ods 1 Tr. por. vyplýva, že každý rozsudok treba vyhotoviť písomne. Vyhotovenie rozsudku musí byť v zhode s obsahom rozsudku tak, ako bol vyhlásený.

V konkrétnom prípade vyhotovenie rozsudku nebolo v súlade s tým, ako bol na hlavnom pojednávaní vyhlásený, pretože v písomnom vyhotovení sa už uvádza aj zmierňovacie ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. a v dôvodoch rozsudku súdu prvého stupňa sa uvádzajú aj dôvody, pre ktoré súd toto ustanovenie použil. Uvedenú skutočnosť si nevšimla ani prokurátorka, ktorá po vyhlásení rozsudku a jeho zdôvodnení zahlásila odvolanie v neprospech obvineného do viny a trestu (č.l. 217). V písomnom odôvodnení odvolania (č.l. 228-229) namietala iba nesprávnu právnu kvalifikáciu konania obvineného, dožadovala sa posúdiť konanie obvineného v zmysle podanej obžaloby. Žiadne výhrady voči ustanoveniu § 39 ods. 1 Tr. zák. neuviedla. Napokon uvedený nesúlads medzi rozsudkom ako bol vyhlásený na hlavnom pojednávaní a jeho písomným vyhotovením, si nevšimol ani senát krajského súdu, ktorý pri svojom rozhodovaní vychádzal zo znenia vyhotovenia rozsudku súdu prvého stupňa a následne odvolanie prokurátora podľa § 319 Tr. por. zamietol. Správne mal senát odvolacieho súdu napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Uvedené pochybenia sa totiž nedali napraviť v zmysle ustanovenia § 174 Tr. por., pretože nešlo o písárske chyby.

V posudzovanej veci súd prvého stupňa ukladal obvinenému súhrnný trest odňatia slobody podľa § 42 ods. 1 Tr. zák. V takom prípade sa súhrnný trest ukladá podľa zásad na uloženie úhrnného trestu.

Úhrnný trest je upravený v ustanovení § 41 ods. 1 Tr. zák., podľa ktorého ak súd odsudzuje páchatel'a

za dva alebo viac trestných činov, uloží mu úhrnný trest podľa toho ustanovenia, ktoré sa vzťahuje na trestný čin z nich najprísnejšie trestný. Z toho dôvodu musel súd prvého stupňa ukladať trest podľa § 201 ods. 2 Tr. zák., ktorý je najprísnejšie trestný (7 až 12 rokov).

Obvinenému bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 6 rokov, v tomto smere sú námietky dovolateľa opodstatnené, pretože obvinenému bol uložený trest tesne pod zákonom stanovenú trestnú sadzbu. Na druhej strane tvrdenie dovolateľa, že napadnutým rozhodnutím bolo v rozpore so zákonom použité zmiernovacie ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák., nie je opodstatnené. Ako už bolo vyššie uvedené, v rozhodnutí súdu prvého stupňa, ktoré bolo na hlavnom pojednávaní vyhlásené, sa toto ustanovenie nenachádza a dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Za danej situácie potom dovolaciemu súdu nezostávalo nič iné, len dovolanie generálneho prokurátora podľa § 382 písm. c/ Tr. por. ako nedôvodné odmietnuť.

Nad rámec uvedeného dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že argumentácia dovolateľa, pokiaľ namietal použitie zmiernovacieho ustanovenia, v konkrétnom prípade nenapĺňa ním uplatnený dovolací dôvod.

Dikcia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. „ak súd vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a má za to ...“, ponecháva na úvahu súdu vyhodnotenie týchto skutočností v rámci konkrétneho prípadu.

Vo vzťahu k ustanoveniu § 39 ods. 1 Tr. zák. cez dovolateľom uplatnený dôvod nemožno namietat', že súdom ustálené a vyhodnotené skutočnosti vzťahujúce sa k okolnostiam prípadu alebo pomerom páchatel'a vedúce k aplikácii ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. nemajú takú povahu, ktorá by odôvodňovala zníženie trestu pod dolnú hranicu trestnej sadzby. Prichádzalo by to do úvahy iba vtedy, ak by súd použitie ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. neodôvodnil žiadnou skutočnosťou vzťahujúcou sa k okolnostiam prípadu alebo pomerom páchatel'a. O takú situáciu sa v konkrétnom prípade nejedná, keďže súd druhého stupňa v dovolaní napadnutom rozhodnutí uviedol skutočnosti, pre ktoré pri uložení trestu obvinenému, súd prvého stupňa „použil“ ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. a uložil trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby. Pokiaľ dovolateľ nesúhlasí s hodnotením skutočností rozhodných pre aplikáciu zmiernovacieho ustanovenia tak, ako ich vyhodnotil súd druhého stupňa a predtým okresný súd a nahrádza ich vlastnou úvahou hodnotenia obsiahnutom v dovolaní, neprípustne zasahuje do jednej zo základných zásad trestného konania (zásady voľného hodnotenia dôkazov) uvedenej v ustanovení § 2 ods. 12 Tr. por.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.